

Η σημασία της συμμετοχής στις επερχόμενες Ευρωεκλογές της 9ης Ιουνίου 2024

Δρ. Εβίτα Διονυσίου*

Εισαγωγή

Από τις 6 έως τις 9 Ιουνίου 2024, οι Ευρωπαίοι πολίτες θα κληθούν στις κάλπες, προκειμένου να εκλέξουν τους εκπροσώπους τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.¹ Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη μελλοντική πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της, σε μία περίοδο που η γηραιά ήπειρος ταλανίζεται από πρωτοφανείς προκλήσεις.

Προκειμένου να γίνει αντιληπτή η σημασία της συμμετοχής στις επερχόμενες Ευρωεκλογές, αρκεί να αναλογιστούμε τον αντίκτυπο που θα έχουν τα αποτελέσματα της κάλπης. Ο αντίκτυπος αυτός καθίσταται πρόδηλος από μία συνοπτική εξέταση ορισμένων από τις βασικές εξουσίες που διαθέτει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Σημειώνεται ότι το παρόν άρθρο δεν αποσκοπεί στην εξαντλητική ανάλυση όλων των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αλλά στη χρήση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων, τα οποία υπογραμμίζουν το σημαντικό ρόλο του οργάνου αυτού στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι και, ως εκ τούτου, την επιτακτική ανάγκη συμμετοχής όλων μας στις Ευρωεκλογές της 9ης Ιουνίου.

Για την επίτευξη του ως άνω στόχου, το παρόν άρθρο εστιάζει σε δύο βασικές αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου: α) τη νομοθετική εξουσία και β) τη συμμετοχή στο διορισμό των μελών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.²

Νομοθετική εξουσία

Η σημαντικότερη, ίσως, αρμοδιότητα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι η νομοθετική, την οποία ασκεί από κοινού με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής Συμβούλιο), κατόπιν πρότασης της Επιτροπής. Πρόκειται για τη συνήθη νομοθετική διαδικασία (άρθρο 294 ΣΛΕΕ), η οποία καθιστά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συννομοθέτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.³

Ως εκ τούτου, οι ευρωβουλευτές που θα αναδειχθούν από τις επερχόμενες εκλογές θα κληθούν να συνδιαμορφώσουν την πλειοψηφία των νομοθετικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ήτοι Κανονισμούς, Οδηγίες κ.λπ.), οι οποίες θα έχουν άμεσο αντίκτυπο στην εθνική έννομη τάξη. Εν ολίγοις, οι νέοι ευρωβουλευτές θα υιοθετήσουν

¹ Στην Ελλάδα, οι Ευρωεκλογές θα διεξαχθούν στις 9 Ιουνίου.

² Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαθέτει και άλλες σημαντικές αρμοδιότητες, η ανάλυση των οποίων δεν εμπίπτει στο σκοπό του παρόντος άρθρου. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι το Ευρωκοινοβούλιο διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο επί των δημοσιονομικών θεμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (καταρτίζει τον ενωσιακό προϋπολογισμό από κοινού με το Συμβούλιο, εγκρίνει το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο κ.λπ.).

³ Σε ειδικές περιπτώσεις, η νομοθετική εξουσία ασκείται μόνο από το Συμβούλιο.

νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες θα επηρεάσουν άμεσα την Ελλάδα και τους πολίτες της.

Συμμετοχή στο διορισμό των μελών της Επιτροπής

Πέραν της ισχυρής νομοθετικής αρμοδιότητας, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει την εξουσία να εγκρίνει ή να απορρίπτει την εκλογή του Προέδρου και το διορισμό των μελών της Επιτροπής, ήτοι του θεσμικού οργάνου που διαθέτει κατά κανόνα το μονοπώλιο της νομοθετικής πρωτοβουλίας, όπως επίσης και σημαντικές εκτελεστικές εξουσίες.⁴

Εκλογή του Προέδρου της Επιτροπής

Όσον αφορά στην εκλογή του Προέδρου, με βάση τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ο υποψήφιος για την προεδρία της Επιτροπής πρέπει να επιλεγεί συνεκτιμώντας τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών (άρθρο 17 παρ. 7 ΣΕΕ).

Σημειώνεται ότι το 2014, για πρώτη φορά, οι Ευρωπαίοι ψηφοφόροι είχαν λόγο για την εκλογή του Προέδρου της Επιτροπής, μέσω της καινοτόμου διαδικασίας των κορυφαίων υποψηφίων (*Spitzenkandidaten*). Βάσει της εν λόγω διαδικασίας, πριν τις ευρωπαϊκές εκλογές, τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα, προτείνουν έναν υποψήφιο για τη θέση του Προέδρου της Επιτροπής. Το κόμμα που θα επικρατήσει στις εκλογές, δύναται να αξιώσει από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (ήτοι τους αρχηγούς των 27 κρατών μελών) να επιλέξει τον υποψήφιό του. Ωστόσο, η διαδικασία των κορυφαίων υποψηφίων δεν είναι υποχρεωτική. Ακολουθήθηκε το 2014, όταν Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξελέγη ο Jean-Claude Juncker. Δε συνέβη, όμως, το ίδιο το 2019, με την εκλογή της σημερινής Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ursula von der Leyen.

Σε κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα από το εάν θα ακολουθηθεί ή όχι η διαδικασία των κορυφαίων υποψηφίων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έναν υποψήφιο για το αξίωμα του Προέδρου της Επιτροπής (άρθρο 17 παρ. 7 ΣΕΕ). Ο εν λόγω υποψήφιος εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δε συγκεντρώσει την απαιτούμενη πλειοψηφία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προτείνει νέο υποψήφιο, για τον οποίο ακολουθείται η ίδια διαδικασία. Ως εκ τούτου, δίχως την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δεν μπορεί να ολοκληρωθεί η εκλογή του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Διορισμός των μελών της Επιτροπής

Η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν απαιτείται μόνο για την εκλογή του Προέδρου της Επιτροπής, αλλά και για το διορισμό της ομάδας των Επιτρόπων που θα

⁴ Επί του πρακταίου, το δικαίωμα της νομοθετικής πρωτοβουλίας σημαίνει ότι η πλειοψηφία των πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκδίδεται μόνο κατόπιν πρότασης της Επιτροπής.

τον πλαισιώνουν. Προτού διοριστούν, τα υποψήφια μέλη της Επιτροπής παρίστανται σε δημόσια ακρόαση που αποσκοπεί στη στάθμιση των ικανοτήτων τους και, εν τέλει, μαζί με τον εκλεγέντα Πρόεδρο και τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, υπόκεινται σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Ως εκ τούτου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει καθοριστικά τη σύνθεση της Επιτροπής, ήτοι ενός από τα κρισιμότερα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

Συμπεράσματα

Η αντίστροφη μέτρηση για τις Ευρωεκλογές έχει ξεκινήσει. Τα αποτελέσματά τους θα έχουν άμεσο αντίκτυπο τόσο στο περιεχόμενο των ενωσιακών νομοθετικών πράξεων που θα υιοθετηθούν κατά την επόμενη πενταετία, όσο και στην ηγεσία και τη σύνθεση της Επιτροπής, ήτοι ενός από τα κρισιμότερα θεσμικά όργανα του ευρωπαϊκού οικοδομήματος.

Με βάση τα ανωτέρω, η συμμετοχή όλων μας στις Ευρωεκλογές της 9ης Ιουνίου κρίνεται επιτακτική, δεδομένου ότι θα καθορίσει την πολιτική κατεύθυνση που θα ακολουθήσει η Ένωση (και, ως εκ τούτου, και η Ελλάδα), σε μία εξαιρετικά κρίσιμη διεθνή συγκυρία. Θα καθορίσει, εν τέλει, σε ποια Ευρώπη θέλουμε να ζούμε.

** Η Δρ. Εβίτα Διονυσίου είναι Διδάκτωρ Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου & Ευρωπαϊκού Δικαίου. Είναι Καθηγήτρια Ευρωπαϊκού Δικαίου στη Σχολή Αξιοματικών της Ελληνικής Αστυνομίας και μέλος ΣΕΠ της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου. Διδάσκει, επίσης, σειρά μαθημάτων σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο στο Μητροπολιτικό Κολλέγιο, σε συνεργασία με βρετανικά Πανεπιστήμια.*